

คำวินิจฉัยของ นายมงคล ธรรมัน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๖/๒๕๕๕

วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขอให้วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภายื่นคำร้องลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

๒. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) และคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๕๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ว่า

๑. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ได้รับหนังสือร้องเรียนลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ จากนายศิริมิตร บุญมูล อายุ ๓๒ ปี อาชีพทนายความ และนางสาวบุญจติ กลับประสิทธิ์ อายุ ๓๐ ปี อาชีพทนายความ ว่า คนทั้งสองได้สมัครสอบเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๕๓ ประจำปี ๒๕๕๒ โดยเข้าตรวจร่างกายและจิตใจที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ กับคณะกรรมการแพทย์ที่คณะกรรมการตุลาการกำหนด คณะกรรมการแพทย์ได้รายงานผลการตรวจร่างกายและจิตใจว่า นายศิริมิตร บุญมูล เป็นปกติ มีแขนขาลีบ เดินไม่เป็นปกติเหมือนบุคคลธรรมดา ส่วนนางสาวบุญจติ กลับประสิทธิ์ กระดูกสันหลังคดงอมาก เดินเองได้เฉพาะใกล้ๆ เนื่องจากเป็นปกติเมื่ออายุ ๓ ปี คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติพิจารณาเห็นว่า ผู้สมัครทั้งสองมีร่างกายไม่เหมาะสม ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑) เห็นสมควรไม่รับสมัคร และต่อมาคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) ในการประชุมครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๔ และ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ จึงมีมติไม่รับสมัคร เนื่องจากเป็นกรณีที่ร่างกายไม่เหมาะสม ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑)

๒. นายศิริมิตร บุญมุล และนางสาวบุญจติ กลับประสิทธิ์ เห็นว่า การที่ผู้ร้องเรียนทั้งสอง ถูกปฏิเสธการรับสมัครโดยอ้างเหตุผลว่า เป็นผู้ที่มีร่างกายไม่เหมาะสมโดยตัดสิทธิการสมัครดังกล่าว เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกาย อันก่อให้เกิด ความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนทั้งสองที่ถูกตัดสิทธิเพราะเป็นผู้ที่มีร่างกายไม่เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการ ฝ่ายตุลาการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑) (๑๒) แต่ในขณะเดียวกันนายสมชาย กาญจนชานันท์ ซึ่งมีร่างกายและบุคลิกภาพคล้ายกับนายศิริมิตร บุญมุล กลับได้รับอภิสิทธิ์และสิทธิพิเศษในการทดสอบครั้งนี้ และเป็นผู้สอบคัดเลือกได้เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา จึงเห็นได้ว่า คณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และบทบัญญัติของพระราช บัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑) (๑๒) และพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) (๑๑) จึงขัดและแย้ง กับบทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และวรรคสามบัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือ สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือ ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” แต่เนื่องจากพระราช บัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นภายหลัง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และได้้นำความในมาตรา ๒๗ ของพระราช บัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวมาตรา ๒๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาต้องมีคุณสมบัติและไม่มี ลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) ๗๗

(๑๐) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการหรือเป็นโรคที่ระบุไว้ใน ระเบียบของ ก.ต. และ

๗๗”

โดยเฉพาะในส่วนของถ้อยคำว่า “กาย...ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ” นั้นจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพราะเป็นบทบัญญัติที่ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคระหว่างบุคคลที่มีร่างกายพิการกับบุคคลธรรมดาทั่วไปที่มีร่างกายปกติ เป็นเหตุให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในการรับสมัครสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา

การที่คณะกรรมการตุลาการและคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ ฯ พิจารณาไม่ให้นายศิริมิตร บุญมูล และนางสาวบุญจติ กลับประสิทธิ์ ผู้สมัครสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษามีสิทธิเข้าสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เพราะเหตุว่าเป็นผู้มีร่างกายไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นโรคโปลิโอ ตามรายงานผลการตรวจร่างกายและจิตใจของคณะกรรมการแพทย์ ฯ (จุฬา ฯ) นั้น ผลการพิจารณาของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำที่เลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ก.ต. และคณะกรรมการ ฯ ดังกล่าวไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะสนับสนุนว่าสภาพทางกายของผู้สมัครสอบคัดเลือก ฯ ทั้งสอง ที่เป็นโรคโปลิโอ นั้นไม่เหมาะสมและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาอย่างไรการกระทำของผู้ถูกร้องจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคสาม ด้วย

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว บทบัญญัติมาตรา ๒๖ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ และการกระทำของคณะกรรมการตุลาการและคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ ฯ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจึงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘

สำนักงานศาลยุติธรรมส่งคำชี้แจงสรุปว่า การพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งต่างๆ โดยเฉพาะบุคลากรในวิชาชีพทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับสภาพทางกายไว้อย่างเฉพาะเจาะจงเช่นเดียวกับอาชีพอื่นๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมอย่างแท้จริงที่มีศักยภาพและความพร้อมที่จะทำงานในตำแหน่งดังกล่าวซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยตรง

ประเด็นที่ ๑ โดยที่ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และจะต้องไม่มี “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล” ประเด็นของเรื่องจึงอยู่ที่การมีฐานะเสมอกันในกฎหมายของบุคคล และได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายบัญญัติโดยเท่าเทียมกัน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ใดย่อมมีฐานะเสมอกันในการที่จะมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย

อย่างเท่าเทียมกันแต่การที่บุคคลจะมีสิทธิเสรีภาพในเรื่องไหน เพียงใด ย่อมเป็นไปตามเงื่อนไขของแต่ละบุคคลว่ามีความสอดคล้องกับเงื่อนไขตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้หรือไม่ เพียงใด ซึ่งหากบุคคลใดมีเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดแล้วก็ย่อมจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไปตามที่กฎหมายเรื่องนั้นได้บัญญัติไว้อย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลอื่นๆ และจะต้องไม่มีบุคคลใดที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดได้รับอภิสิทธิ์หรือสิทธิพิเศษที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเช่นนั้น และผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการต่างๆ จะต้องไม่ยกเอาเหตุแห่งความแตกต่างในประการต่างๆ ดังที่รัฐธรรมนูญกำหนด อันได้แก่ ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาเป็นเหตุในการปฏิเสธสิทธิเสรีภาพของบุคคลอันเขามีอยู่ตามกฎหมายที่ได้กล่าวมาแล้วในการดำเนินการหรืออำนาจการให้เป็นไปตามสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้น

อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวจะต้องพิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบ โดยจะต้องพิจารณาถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบทั้งหมด อย่างเป็นภาวะวิสัยอีกทั้งยังต้องคำนึงถึงคุณค่าในทางสังคมอันเป็นข้อเท็จจริงและทรรศนะคติในทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอันเป็นบริบทล้อมรอบที่อยู่ ดังเช่นกรณีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) นี้ แม้กฎหมายจะมีได้ให้ความหมายของข้อความที่ว่า “กายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ” ไว้ แต่ก็อาจพิจารณาไปถึงนัยดังกล่าวจากหลักเกณฑ์การวินิจฉัยที่จะต้องเป็นการพิจารณาร่วมกันระหว่างแพทย์และข้าราชการตุลาการ ซึ่งในส่วนของความรู้ในทางหลักวิชาการแพทย์นั้นจะต้องพิจารณาถึง “สภาพความแข็งแรงของร่างกาย” ว่ามีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะเป็นข้าราชการตุลาการได้หรือไม่ ในส่วนของ “การเป็นข้าราชการตุลาการ” อาจอธิบายได้ว่า กายและจิตใจที่เหมาะสมจะเป็นข้าราชการตุลาการต้องพิจารณาในสองประการหลักคือ ประการแรก ภาพลักษณ์หรือบุคลิกภาพของข้าราชการตุลาการ ประการที่สอง สภาพการทำงานที่ข้าราชการตุลาการต้องปฏิบัติอยู่เป็นปกติซึ่งมีบัญญัติอยู่ในกฎหมาย วิธีสบัญญัติต่างๆ การพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นข้าราชการตุลาการจึงจำเป็นต้องเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกที่เกี่ยวกับสภาพทางกายที่เข้มงวดเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมที่มีความพร้อมของสภาพทางกายซึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยอยู่บนพื้นฐานของความคาดหวังของสังคมอันเป็นบริบท ดังจะเห็นได้จากการพิจารณาความเหมาะสมของ “กาย” ของผู้ที่จะเป็นข้าราชการตุลาการซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้พิพากษาและคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) ได้ให้ความหมายของ “กายที่ไม่เหมาะสมจะเป็น

ข้าราชการตุลาการ” ในส่วนที่เกี่ยวกับการเป็นโพลิโอว่า จะต้องเป็นโพลิโอที่อวัยวะสำคัญ เช่น ขา และมีลักษณะผิดปกติรูปร่างไปมาก เช่น มีลักษณะลีบตลอดทั้งอวัยวะนั้น หรือมีความสั้นยาวไม่เท่ากับอวัยวะอีกข้างหนึ่ง และที่สำคัญคือ อวัยวะที่เป็นโพลิโอ นั้นจะต้องไม่มีกำลังเพียงพอที่จะประกอบธุรกรรมปกติได้ ทั้งนี้ การพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งต่างๆ โดยเฉพาะบุคลากรในวิชาชีพทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับสภาพทางกายไว้ อย่างเจาะจงดังเช่นที่มีบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการประกอบอาชีพอื่นๆ ทั้งนี้ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมอย่างแท้จริงที่มีศักยภาพและความพร้อมที่จะทำงานในตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยตรง การกำหนดเงื่อนไขตามกฎหมายที่พิจารณาอยู่นี้แม้จะมีผลกระทบต่อบุคคลบางคนหรือบางกลุ่มอยู่บ้างแต่ก็เป็นการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนในลักษณะที่เป็นการทั่วไปเพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของรูปเรื่อง ซึ่งในกรณีนี้คือ การกีดกันข้าราชการตุลาการที่มีหน้าที่จะต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้มี อรรถคดี ซึ่งส่วนหนึ่งได้ผูกพันอยู่กับสภาพทางกายที่สัมพันธ์กับภาระงานคดีและคุณค่าในทางสังคม อันเป็นข้อเท็จจริงและทฤษฎีในทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอันเป็นบริบทล้อมรอบ ที่อยู่ดังปรากฏเป็นความหมายตามการตีความของคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครสอบ คัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา และคณะกรรมการ ตุลาการ (ก.ต.) ที่ได้กล่าวมาแล้ว บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้จึงเป็นการพิจารณาถึงความเหมาะสมทั้งใน ระดับปัจเจกบุคคลและในระดับสังคม มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมกับบุคคลหรือกลุ่ม บุคคลใดแต่อย่างใด กรณีจึงเป็นบทบัญญัติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ แล้ว

ประเด็นที่ ๒ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) และคณะกรรมการ ตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วย ผู้พิพากษา รุ่นที่ ๔๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่

มีข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะต้องพิจารณาในเบื้องต้น ดังนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า

“มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

(๒) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑) ซึ่งเป็นมูลที่มาของเรื่องราวในครั้งนี้นับว่า

“มาตรา ๒๗ ผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้พิพากษา ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ ...

(๑๑) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการหรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง และ

(๑๒) เป็นผู้ที่คณะกรรมการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่ง ก.ต. จะได้กำหนดได้ตรวจสอบ ร่างกายและจิตใจแล้ว และ ก.ต. ได้พิจารณารายงานของแพทย์เห็นว่าสมควรรับสมัครได้”

(๓) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) ซึ่งผู้ร้องได้ขอให้วินิจฉัยในคราวนี้นับว่า

“มาตรา ๒๖ ผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือก พิเศษ เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้พิพากษาต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ ...

(๑๐) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการหรือเป็นโรคที่ระบุไว้ใน กฎกระทรวง และ

(๑๑) เป็นผู้ที่ผ่านการตรวจร่างกายและจิตใจโดยคณะกรรมการแพทย์จำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่ง ก.ต. กำหนด และ ก.ต. ได้พิจารณารายงานของคณะกรรมการแพทย์แล้วเห็นสมควรรับสมัครได้”

ในส่วนของการเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) และคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการ ตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๔๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่ไม่รับสมัคร ผู้ร้องทั้งสอง โดยอ้างเหตุตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑) ว่า “กายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ” ว่า มีความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ โดยมีความเห็นว่า ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคระหว่างบุคคลที่มีร่างกายพิการกับบุคคลธรรมดาทั่วไปที่มีร่างกายปกติเป็นเหตุให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในการรับสมัครสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา มีข้อที่ควรพิจารณาดังนี้

โดยเหตุที่สาระสำคัญของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑) อันเป็นกฎหมายที่คณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) และคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๔๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้วินิจฉัยไม่รับสมัครผู้ร้องทั้งสอง จะมีนัยและการปฏิบัติเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) ดังนี้ เมื่อบทบัญญัติหลังมีนัยไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว จึงอนุมานได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ไปตามกฎหมายดังกล่าวก็ย่อมไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญด้วย

ในการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครคัดเลือกเพื่อบรรจุเข้ารับราชการตุลาการให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๔๓ ประจำปี ๒๕๕๒ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ตามที่ ก.ต. กำหนด ให้ทำการตรวจสอบร่างกายและจิตใจของผู้สมัครแล้วรายงานผลมายังเลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการซึ่งจะส่งรายงานผลดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๔๓ (ซึ่ง ก.ต. ได้แต่งตั้งตามประกาศคณะกรรมการตุลาการ เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาและอัตราส่วนของจำนวนผู้สอบคัดเลือกได้ตามมาตรา ๑๗ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๒๑ (ประกาศนี้ ก.ต. ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ วรรคสาม) ให้ทำการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในเบื้องต้นแล้วรายงานเสนอความเห็นมายัง ก.ต. ซึ่งในการนี้ คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ ฯ ได้พิจารณารายงานผลการตรวจร่างกายและจิตใจของคณะแพทย์ที่รายงานผลการตรวจร่างกายและจิตใจของคณะแพทย์ที่รายงานผลการตรวจร่างกายและจิตใจของนางสาวบุญจุนดี กลับประสิทธิ์ ว่า “กระดูกหลังคดงอมาก เดินเองได้เฉพาะใกล้ จากโพลีโอเมื่ออายุ ๓ ขวบ” นายศิริมิตร บุญมูล “เป็นโพลีโอ” คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ ฯ ได้เชิญบุคคลทั้งสองมาพิจารณาสภาพทางกายแล้วเห็นว่า ผู้สมัครมีอาการเป็นโรคโพลีโอ มีแขนขาลีบ เดินไม่เป็นปกติเหมือนคนธรรมดา สภาพร่างกายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการตามพระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑) จึงมีมติไม่รับสมัคร คณะกรรมการตุลาการ มีมติเห็นชอบตามที่คณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ ฯ ดังกล่าวเป็นการวินิจฉัยโดยได้พิจารณาถึงข้อเท็จจริงประกอบกับรายงานของคณะแพทย์แล้วใช้ดุลยพินิจวินิจฉัยไปตามเหตุที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ระบุไว้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ และสอดคล้องกับแนววินิจฉัยเรื่อง “กายที่ไม่เหมาะสมจะเป็นข้าราชการตุลาการ” ที่เคยมีมาในอดีต การปฏิบัติดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับกฎหมายที่ตราขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในเวลานั้น และแม้ในเวลาทีวินิจฉัยจะได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวก็น่าจะมีความขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้ใหม่นี้ อีกทั้งการวินิจฉัยซึ่งกระทำไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวก็น่าจะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลทั้งสองให้มีความแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องนี้หรือแตกต่างไปจากกรณีอื่นๆ ที่มีรูปเรื่องลักษณะเดียวกันแต่ประการใด

สรุปแล้ว การกระทำของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) และคณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา รุ่นที่ ๔๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งได้ปฏิบัติไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย มิได้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแก่บุคคลทั้งสอง จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐

พิเคราะห์แล้ว ประเด็นที่ ๑ ว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า นายศิริมิตร บุญมุล และนางสาวบุญจตุติ กลับประสิทธิ์ ได้สมัครสอบเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตุลาการ ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา แต่ไม่ผ่านการตรวจร่างกาย โดยคณะกรรมการแพทย์ได้รายงานผลการตรวจร่างกายของนายศิริมิตร บุญมุล ว่า ผู้สมัครมีอาการเป็นโรคโปลิโอ มีแขนขาลีบ เดินไม่เป็นปกติเหมือนบุคคลธรรมดา สภาพร่างกายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ ส่วนนางสาวบุญจตุติ กลับประสิทธิ์ กระดูกสันหลังคดงอมาก เดินเองได้เฉพาะใกล้ๆ เนื่องจากเป็นโปลิโอเมื่ออายุ ๓ ปี จึงมีร่างกายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ คณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ ฯ นายศิริมิตร บุญมุล และนางสาวบุญจตุติ กลับประสิทธิ์ มีความเห็นว่า มีกายไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗ (๑๑) เห็นสมควรไม่รับสมัคร และต่อมาคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) ได้เห็นชอบด้วย จึงมีมติไม่รับสมัครบุคคลทั้งสอง เนื่องจากเป็นกรณีที่ร่างกายไม่เหมาะสมเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ใช้บังคับในปัจจุบันมีบทบัญญัติมาตรา ๒๖ (๑๐) เหมือนกับมาตรา ๒๗ (๑๑)

ของเดิมที่ยกเลิกไป เรื่องคุณสมบัติเกี่ยวกับสภาพร่างกายของผู้สมัครสอบเป็นข้าราชการตุลาการมีการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้งเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พุทธศักราช ๒๕๓๑

มาตรา ๕ (๓) กำหนดไว้เพียงว่า “ไม่เป็นผู้มีโรคหรือกายพิการทุพพลภาพหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบเป็นเหตุให้ไร้ความสามารถหรือไม่สมควรที่จะเข้ารับราชการ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตุลาการ พุทธศักราช ๒๕๓๗

มาตรา ๑๔ (๑) กำหนดไว้ให้เป็นเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนว่า “ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๕๓๕

มาตรา ๒๓ (๑) กำหนดไว้ให้เป็นเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือน เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ ฯ ฉบับปี ๒๕๓๗

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๕๔๒

มาตรา ๒๓ (๔) กำหนดไว้ให้เป็นเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนว่า “ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคที่จะได้ระบุไว้ในกฎกระทรวง”

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๕๔๕

มาตรา ๒๔ (๔) กำหนดเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ ฯ ฉบับที่ ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๕๕๓

มาตรา ๒๐ (๑๑) กำหนดไว้ทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติ ฯ ฉบับปี ๒๕๔๕

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๒๓ (๑๑) “ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจฟั่นเฟือนไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ หรือเป็นโรคที่จะได้ระบุไว้ในกฎกระทรวง และ

(๑๒) เป็นผู้ที่คณะกรรมการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่ง ก.ต. จะได้กำหนด ได้ตรวจร่างกายและจิตใจแล้ว และ ก.ต. ได้พิจารณารายงานของแพทย์เห็นว่า สมควรรับสมัครได้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๒๖ (๑๐) “ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการหรือเป็นโรคที่จะได้ระบุไว้ในระเบียบของ ก.ต. และ

(๑๑) เป็นผู้ที่ผ่านการตรวจร่างกายและจิตใจโดยคณะกรรมการแพทย์จำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ซึ่ง ก.ต. กำหนด และ ก.ต. ได้พิจารณารายงานของแพทย์แล้วเห็นว่าสมควรรับสมัครได้

ขณะนี้ยังไม่มีกฏระเบียบของ ก.ต. เกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงยังคงใช้กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ กำหนดโรคไว้ ๕ โรค คือ

๑. โรคเรื้อนในระยะติดต่อหรือในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่น่ารังเกียจแก่สังคม
๒. วัณโรคในระยะอันตราย
๓. โรคทำซ้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่น่ารังเกียจแก่สังคม
๔. โรคยาเสพติดให้โทษ
๕. โรคพิษสุราเรื้อรัง

เห็นได้ว่างานของตุลาการหรือผู้พิพากษาเป็นงานที่มีลักษณะพิเศษทั้งในด้านการใช้ความรู้ ความสามารถ ธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่มีส่วนในการกำหนดการเป็นพิเศษของวิชาชีพของผู้พิพากษาซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ ได้บัญญัติว่า “การพิจารณาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” และมาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย” การกำหนดคุณสมบัติของผู้พิพากษาตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๗๑ ให้มีคุณสมบัติเหมือนกับคุณสมบัติของข้าราชการพลเรือนทั่วไป จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๑ มีการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของข้าราชการตุลาการให้มีความเข้มงวดขึ้นอย่างมาก เช่น ต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน ด้านกฎหมาย และการปรับปรุงคุณสมบัติทางกายและจิตใจที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์มาตรฐานโดยให้มีการพิจารณาในแง่ของความเหมาะสมโดยอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการตุลาการพิจารณาแล้วว่า เป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการและเป็นผู้ที่คณะกรรมการแพทย์ไม่น้อยกว่าสามคน ตรวจร่างกายแล้วเห็นว่า สมควรรับสมัครได้ โดยมีขั้นตอนการตรวจคุณสมบัติของผู้สมัครสอบ ดังนี้

๑. ขั้นตอนการยื่นใบสมัคร
๒. ขั้นตอนการตรวจร่างกายและจิตใจโดยคณะกรรมการแพทย์
๓. ขั้นตอนการตรวจสอบสภาพร่างกายและจิตใจในคณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ ฯ
๔. ขั้นตอนการตรวจสอบโดยคณะกรรมการตุลาการ
๕. ขั้นตอนการสอบปากเปล่า

การตรวจสอบทั้งห้าขั้นตอนดังกล่าว เพื่อให้ได้ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มีความเหมาะสมของ ร่างกายและมีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ โดยยึดถือหลักเกณฑ์ ๒ ประการ คือ

๑. ภาพลักษณ์และบุคลิกภาพของผู้เป็นตุลาการหรือผู้พิพากษา โดยพิจารณาถึงความเป็นกลาง ความรู้ความสามารถพิเศษ ความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน ภาพลักษณ์ หรือบุคลิกท่าทางเป็นที่ น่าเชื่อถือและน่าเลื่อมใสจากประชาชน

๒. พิจารณาถึงสภาพงานที่ข้าราชการตุลาการต้องปฏิบัติอยู่เป็นปกติซึ่งมีบัญญัติอยู่ในกฎหมาย วิธีสบัญญัติต่างๆ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ภายในศาลและการปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่ต่างๆ นอกศาลได้และการเดินเผชิญสับในที่เกิดเหตุอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมที่มีความพร้อมสภาพร่างกาย ซึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

บุคคลผู้มีสภาพทางกายพิการจากการเป็นโปลิโอหรือจากสาเหตุอื่น สามารถผ่านการตรวจสอบ คุณสมบัติผู้สมัครคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา คณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) มีแนววินิจฉัยว่าจะต้องเป็นโปลิโอในอวัยวะที่ไม่สำคัญและต้องมีกำลังเพียงพอที่จะประกอบภาระงานได้ จึงเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวยึดถือหลักการที่คำนึงถึงความเหมาะสมและความสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเป็นสำคัญ ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นองค์กรหนึ่งของอำนาจตุลาการ ส่วนหนึ่งของอำนาจอธิปไตย เช่นเดียวกับ องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร แต่ละองค์กรดังกล่าวต่างมีอำนาจหน้าที่สำคัญในการดำเนินการ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบหมาย และดำเนินการทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ขององค์กรที่คาดว่าจะได้รับตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ทั้งข้อเท็จจริงปรากฏจากหนังสือร้องเรียนของนายศิริมิตร บุญมูล และนางสาวบุญจตุติ กลับประสิทธิ์ ว่า คนทั้งสองได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมว่า นายสมชาย กาญจนชานันท์ ซึ่งเป็นโปลิโอ มีสภาพร่างกายและบุคลิกภาพคล้ายกัน กลับผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติสามารถสอบคัดเลือก เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาได้ แสดงว่าคนพิการอาจผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติสมัครสอบคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการตุลาการ ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นการพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะกรรมการแพทย์จำนวนไม่น้อยกว่า สามคน กับคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติ ฯ และคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) เพื่อความเป็น ธรรมของผู้สมัครสอบ และเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) และ (๑๑) และมีลักษณะตามข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ซึ่งไม่กระทบถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับ แก่กรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง จึงถือว่าไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ต่อบุคคลเพราะเหตุสภาพทางกายตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม สรุปแล้ว

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญ และไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ ๒ ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) และคณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา รุ่นที่ ๔๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีบัญญัติเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ เห็นว่าเป็นการขอให้วินิจฉัยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการ (ก.ต.) และคณะอนุกรรมการดังกล่าว ซึ่งมีลักษณะเป็นการใช้ดุลยพินิจสั่งตามกฎหมายและไม่ใช่การกระทำของบุคคลใดตามมาตรา ๑๕๗ ของรัฐธรรมนูญ จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๖ (๑๐) ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

นายมงคล สระแก้ว
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ